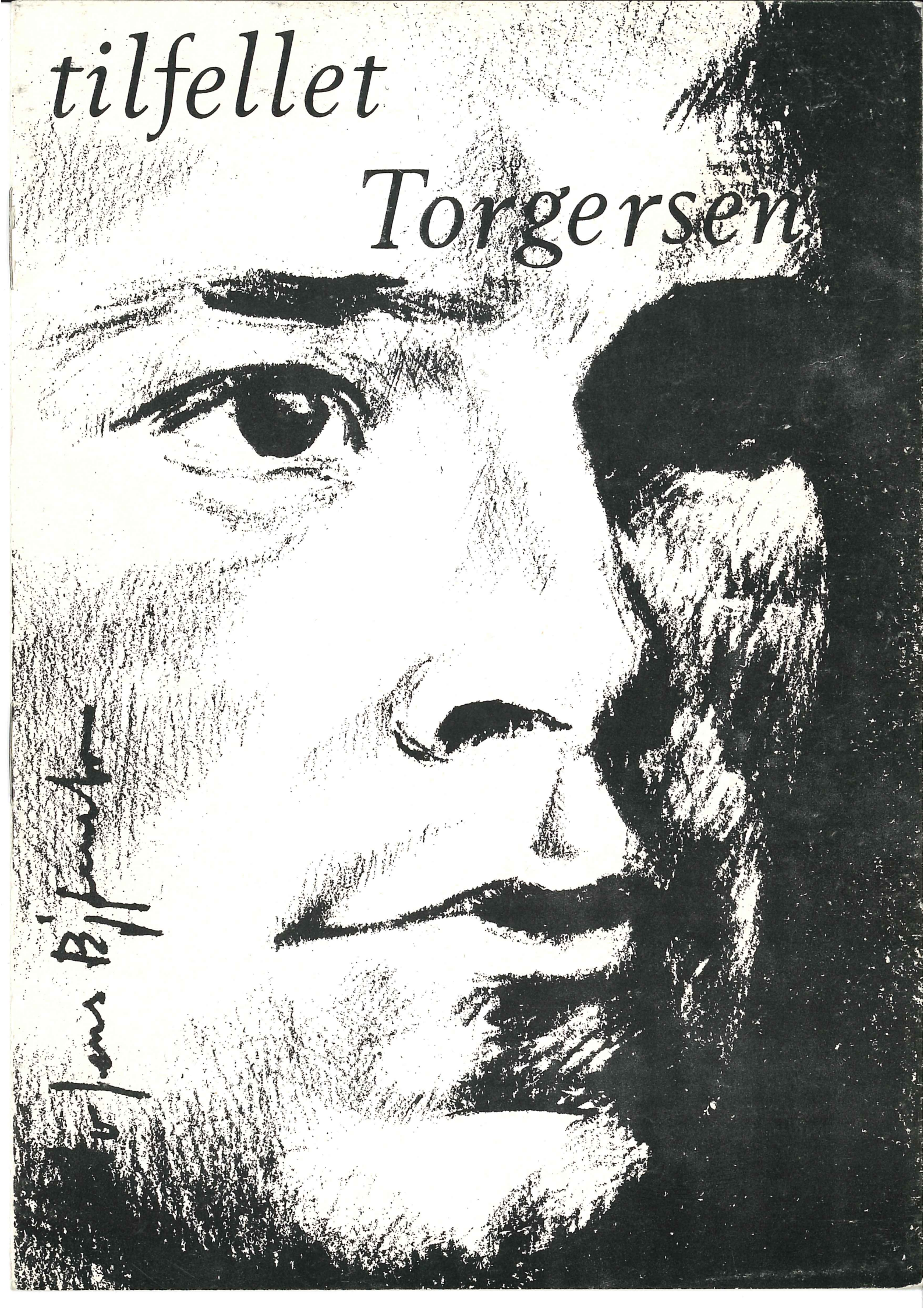

tilfellet

Torgersen

Jens Biffert

TILFELLET TORGERSEN

For noe over et år siden - i slutten av 1971 - kom Helge Reistad til meg med idéen om å lage et kortfattet skuespill om Torgersen-saken, beregnet på TV-framførelse. På dette tidspunkt trodde jeg selv, som folk flest, at Fredrik Torgersen var skyldig i drapet i Skippergata 6B natten til 7. desember 1957, men jeg mente også at dommen var uhyrlig og at prosessen mot ham var blitt ført på en for rettsikkerheten ikke betryggende måte. Jeg var også klar over at Torgersen var blitt dømt uten bevis, bare på basis av indisier. Årsaken til at jeg gikk ut fra at han var skyldig, var mer enn noe annet et fullstendig oppdiktet rykte om likskjenning som først ble slått opp på I. side over 4 spalter i "Arbeiderbladet", samme dag dementert av "Dagbladet" etter interview med kriminalsjefen, og som siden da har levet sitt evige liv hos publikum og i avisspalter. Eftersom jeg stadig satte meg grundigere inn i den idag svært omfattende Torgersen-saken, viste det seg at ingen av indisiene tålte å konfronteres med et kritisk blikk, - og hovedvitnemålet fra mannen som hadde hevdet å ha sett Torgersen komme ut av Skippergata 6B drapsnatten viste seg helt verdiløst. Kort sagt: Det gikk opp for meg at det ikke fantes den ringeste saklige grunn til å anta at Torgersen var drapsmannen. Etter flere måneders undersøkelser kom jeg til den oppfatning jeg har idag: Torgersen kan ikke være den skyldige.

Helge Reistad hadde for lenge siden trådt i berøring med NRK og møtt en viss interesse der, men da saken viste seg å bli alvor og materialet mere beklemmende, trakk man seg tilbake.

Det overrasket meg ikke.

Efter nærmere et års arbeide med gjennomgåelse av presse og saksdokumenter, en omfattende korrespondanse med Torgersen selv, samtaler med mennesker som kjente saken, kontakt med helt nye vitner som kom til osv., osv., - hadde jeg et så pass godt overblikk over materialet at jeg kunne skrive en i alt vesentlig korrekt rekonstruksjon av hele straffeprosessen. Helt naturlig fikk den en dramatisk form, - og ble til et skuespill i kolossalformat, med spilletid på 3-4 timer. Bokutgaven vil med henblikk på dokumentarverdien bli trykket in extenso, - som "lesedrama".

Det er denne rekonstruksjonen i aktstykker som ligger til grunn for aftenens oppførelse. Den sceniske adaptasjon er foretatt med frie hender av Helge Reistad og hans medarbeidere.

Jens Bjørneboe

SNØKRYSTALLEN

av Fredrik Fasting Torgersen

Snøkrystallen

viste ingen angst

da solen strakte

hodet opp over horisonten

- et uhyre

klar til å

tilintetgjøre den -

kald og rolig

møtte den

sin undergang -

Bare en tåre røpet

snøkrystallens

stille smerte

T I L L E T T

T O R G E R S E N

AV JENS

BJØRNEBOE

Scenisk adaptasjon ved Helge Reistad og hans teatergruppe

Medvirkende:

Svein Arnfinsen	Arne Cranner	Rachel Pedersen	Per Skjølsvik
Margareth Toften	Jan Meli	Øystein Bye	Oda Schjøll
Geo von Krogh	Geir Otnås	Roger Strindin	Tore Aarholt

Scenografi/kostymer:

Lys	:	Finne Spjudvik/Unni Johnsen
Lyd	:	Jan Fredrik Larsen
Film	:	Bjørn Wasstøl/Anne Staubo
Foto	:	Tor Magne Tørstad
Regi/instruksjon	:	Birger Larsen
		Helge Reistad

Fredrik Ludvig Fasting Torgersen.

Født 1. oktober 1934.

Arrestert 8. september 1954, mistenkt for ruteknusing og innbruddsforsøk på Lille Tøyen.

Arrestert 11. oktober 1955. Anklaget for voldtektsforsøk. Kjennelse: Skyldig.

Dom: 3½ års fengsel og sikring.

Løslatt på prøve 5. oktober 1957.

Arrestert natten til 7. desember 1957, mistenkt for sykkeltveri. Anklaget for overlagt drap, voldtekt og ildspåsettelse.

Kjennelse: Skyldig.

Dom: Livsvarig fengsel og 10 års sikring.

Anklaget for drapsforsøk på en fengselsbetjent 21. oktober 1970. Innesperret først i sikkerhetscelle (5 uker), så i enecelle (ett år).

Kjennelse: Ikke skyldig i drapsforsøk.

Skyldig i legemsfornærmelse og trusler.

Dom: Ett års enecelle.

Innesperret uten avbrudd de siste 15 år, derav to år og tre måneder i enecelle.

Skulle ifølge dommen ha sluppet ut av enecellen 14. januar 1973. Når dette skrives (28. januar 1973), har han fremdeles ikke sluppet ut av enecellen - i strid med domfellelsen.

Torgersen har i alle år nektet seg skyldig.

Høsten 1971 startet 8 tidligere elever ved Romerike Folkehøgskole en fri musikkdramatisk gruppe. Ledere var Eyvind Solås og Helge Reistad. Tanken var å eksperimentere med nye uttrykksformer, og gruppen fungerte som et teaterverksted hvor improvisasjon og drama-pedagogikk var sentrale emner.

Gruppens medlemmer har ved siden av arbeidet i gruppen, undervist i drama og musikkdramatisk forming i Oslo og omegn.

Etter to TV-programmer og to turnéer for Rikskonsertene, er hovedtyngden lagt på arbeidet med forestillingen om Torgersen-saken. For anledningen er gruppen supplert med flere skuespillere og andre medarbeidere.

Teatergruppen arbeider nå på et musikkdramatisk verk av komponisten Eyvind Solås, bygget over Øverlands dikt "Riket er ditt". Dette skjer i samarbeid med Scene 7, og instruktør er Sossen Krogh, koreografi ved Helge Reistad og scenografi ved Guy Krogh. Teatergruppen underholder også ved foreninger og institusjoner i samarbeid med Oslo AOF.

Det har vist seg å være et stort behov for slike grupper, både som eksperimenterende og oppsøkende teatervirksomhet, og fordi en slik fri gruppe ikke blir sensurert av noen "moderorganisasjon", står den fri til å ta opp et så brennbart stoff som "Tilfellet Torgersen".

Det teaterstykke vi er kommet frem til er et konsentrat av et scenario skrevet av Jens Bjørneboe. Vi har prøvd å komprimere stoffet, og forenklet fremstillingen ut fra teatergruppens begrensede resurser. Dette har gjort at mye av den grundige dokumentasjon Bjørneboe har med i sitt scenario er falt ut. Materialer er i konsentrert form publisert i essaysamlingen "Politi og anarki" (Pax forlag), og vi håper at de som er interessert her vil kunne granske sakskomplekset mer inngående.

Det er vårt håp at forestillingen vil medvirke til en grundig gransking av Torgersen-saken av en uhildet norsk rett.

Vi håper også at de bevilgende myndigheter forstår betydningen av en slik virksomhet som den vi driver. Til nå har vi levet under grensen for eksistensminimum, og har måttet basere oss på "veldigighet".

Helge Reistads teatergruppe.

*Aktuelle bøker
fra Gyldendal:*

**Fredrik
Fasting
Torgersen**

SÆRMELDING

DIKT

Kr. 18,50

Jens Bjørneboe:

Amputasjon, kr. 19,50.

Aske, vind og jord
(L 104), kr. 12,50.

Frihetens øyeblikk,
ib. 33,00.

Frihetens øyeblikk
(L 136), kr. 12,50.

Kruttårnet, kr. 26,00,
ib. 35,00.

Hertug Hans,
kr. 19,50, ib. 29,50.

Bjørneboe

politi og anarki

Om kattens hemmelige liv
Om oppfinnelsen av anestesi og oppfinnernes kranke skjebne
Om Frankfurtermessen, bøker og forfattere
Om kultur-revolusjon og anarki
Om Fredrik Fasting Torgersen og Lauritz Jensen Dorenfeldt
Om Brecht
Om Algerie og algerere

Ingen annen nordmann spenner over et slikt register. En slik innholdsfor-tegnelse peker direkte på forfatteren: Jens Bjørneboe. I sin kamp mot dumheten kjemper han ofte forgjeves. I alle fall på kort sikt – på lengre sikt vil hans etsende artikler ikke kunne unngå å gjøre sin virkning. Underholdende, slentrende, borende, refsende, klinisk beskrivende – et stilistisk mesterskap og et engasjement uten like i dagens Norge.

en pax-bok

kr. 30,00

